

Verkiezingsprogramma D66 Brummen - Eerbeek

Goed onderwijs

Goede zorg

Goed wonen

D66

D66 krijgt het voor elkaar

Inhoudsopgave

Goed onderwijs, goede zorg, goed wonen	3
Inwoners zijn de baas	5
Ontwikkel mee aan je eigen woonomgeving	7
Schoon en veilig onderweg	8
Werken aan groen ondernemen	9
Met jongeren de toekomst naar voren halen	10
Aandacht geven aan unieke mensen	11
Ons landschap koesteren en versterken	12
Cultuur stimuleert, inspireert en verbindt	13
Transparant financieel beheren	14
Colofon	15

Goed onderwijs, goede zorg, goed wonen

Waar gaan wij als D66 de komende vier jaar op inzetten? Wij vinden het belangrijk om u als inwoner van de gemeente Brummen de regie te laten voeren over zaken die u in uw dorp, wijk of vereniging tegenkomt. Dit houdt in dat wij u de ruimte willen geven om de zaken zo in te vullen als u dat goed lijkt. Uiteraard bent u net als wij aan bepaalde regels gebonden, maar die kunnen we samen afspreken.

De afgelopen vier jaar hebben we veel geleerd over hoe de politiek werkt en hebben we ruimte gevraagd voor burgerinitiatief, privatisering, participatie en nieuwe ideeën. Daar waar u goede ideeën heeft, horen we die liever aan het begin dan aan het einde van een proces. En wij vertrouwen erop dat u het beste beeld heeft bij uw leefomgeving. Hoe kunnen we dan samen de buurt of wijk zo inrichten dat u daar veilig, comfortabel, groen en met de juiste voorzieningen kunt wonen? Wij bereiden ons voor op de toekomst door met nieuwe energie te werken aan energiebesparing en een duurzame aanwending van de beschikbare bronnen.

Verder overleggen we graag met u over een visie hoe we de ontwikkeling naar de toekomst zien, bij het invoeren van de nieuwe Omgevingswet die er in 2021 aankomt.

De afgelopen jaren hebben we veel aandacht besteed aan de invulling van het sociale domein, de zorg waar de gemeente tegenwoordig verantwoordelijk voor is. Dit is grotendeels ingevuld, maar nog niet echt gemoderniseerd. Ook daarin kunnen we samen met lokale instellingen en inwoners nog wel een paar verbeteringen aanbrengen.

Verder spelen er nogal wat zaken over verkeer en bereikbaarheid die de komende jaren onze aandacht vragen. Dit loopt uiteen van verkeersveiligheid bij scholen en op de lokale wegen, de bereikbaarheid van bedrijven door vrachtverkeer, de rondwegen en het treinverkeer met gevaarlijke stoffen tot het overkomen van vliegtuigen vanaf Lelystad. D66 kan als landelijke partij hier ook samen met de provinciale D66-fractie en landelijk D66 meer aandacht vragen en invloed uitoefenen. En dat is hard nodig om voorzieningen en mogelijkheden te verkrijgen.

We gaan goed voorbereid en zeer gemotiveerd op weg naar de nieuwe verkiezingen. We leven in een tijd van grote veranderingen. Daarbij is het van belang, dat we weten waar we op af willen koersen. In dit verkiezingsprogramma geven we aan waarvoor D66 wil gaan. En daarbij schuwen we het nemen van politieke verantwoordelijkheid niet.

In ons doen en denken laten we ons leiden door de 5 richtingwijzers van D66:

- **Vertrouw op de eigen kracht van mensen**

Wij vertrouwen op de eigen kracht en ontwikkelingsbehoefte van mensen. Inwoners willen geen betutteling van de gemeente. Ze willen de ruimte krijgen en uitgedaagd worden. Als een inwoner het echter niet zelf kan redden, dan is de samenleving er. Niet zozeer om het over te nemen, maar veel eerder om die inwoner te helpen om het zelf op te lossen.

- **Denk en handel regionaal, nationaal en internationaal**

De samenleving is op veel manieren met elkaar verbonden. De gemeente is geen eiland en werkt intensief samen met andere gemeenten, in verschillende samenwerkingsverbanden. De gemeente heeft de overheidstaken verdeeld met provincie, Rijk en Europa. De papierindustrie in Eerbeek is onderdeel van internationaal opererende bedrijven en er zijn nog veel meer bedrijven in onze gemeente die internationaal actief zijn. D66 ziet hoe belangrijk dat is, speelt daarop in en sluit niemand uit. We willen voor onze gemeente het maximale halen uit slimme samenwerking en dat kan alleen als je weet wat je wilt en de kansen weet te benutten.

- **Beloon prestaties en deel de welvaart**

Mensen zijn niet gelijk, wél gelijkwaardig. Ze zijn verschillend en wij willen ruimte geven aan die verschillen. Wij stimuleren dat hard werken wordt beloond, maar dat betekent niet dat dit ten koste gaat van solidariteit. De gemeente voert een verantwoord sociaal beleid, waarin zoveel mogelijk mensen de kans krijgen voor zichzelf te zorgen en waar we elkaar helpen als dat nodig is.

- **Streef naar een duurzame en harmonieuze samenleving**

D66 treedt met respect de wereld tegemoet, met al haar natuurlijke hulpbronnen. Dat zijn we niet alleen aan onszelf, maar ook aan onze kinderen verschuldigd. Dat respect vereist, dat we vaart zetten om onze duurzaamheidsdoelen te halen. Om in 2030 werkelijk een energieneutrale gemeente te worden moet nog veel werk worden verzet. Dat gaat alleen lukken, als we iedereen weten te motiveren en meekrijgen. Ook in het samenleven werken alleen duurzame oplossingen. Harmonieus samenleven lukt alleen, als je de problemen benoemt, gezamenlijk bespreekt en naar oplossingen zoekt. Hierbij zijn transparantie, openbaarheid, open debat, toegankelijkheid, uitwisseling van argumenten en inspraak de belangrijkste voorwaarden.

- **Koester de grondrechten en gedeelde waarden**

Voor D66 zijn fundamentele waarden in onze samenleving vrijheid voor en gelijkwaardigheid van ieder mens, ongeacht opvattingen, geloof, seksuele geaardheid, gerichtheid of herkomst. Daarbij zoeken we steeds naar werkzame oplossingen en zijn we er op uit om bruggen te slaan.

D66 kijkt dus elke situatie van meer kanten. Voor oplossingen en resultaten gaan we uit van de menselijke maat. We willen bijdragen aan de toekomst. Door bezig te zijn met de toekomst, door te weten waar je naar toe wilt, geef je immers mede vorm aan die toekomst. Dit is volgens ons verre te prefereren boven het verrast en overvallen door de toekomst te worden of aan achterhaalde gedachten en gebruiken vast te willen houden.

Inwoners zijn de baas

D66 wil dat mensen zich veel meer herkennen in waar de gemeente mee bezig is. Dat gebeurt alleen, wanneer de gemeente inwoners eerder betreft bij het voorbereiden van nieuwe plannen en projecten en hen er niet pas bijhaalt, als de plannen al zijn voorgekookt en uitgekristalliseerd. Hen vooraf betrekken geeft inwoners vertrouwen in de gemeente en in de lokale politiek. Volgens ons is dit de essentiële voorwaarde voor het goed functioneren van de lokale democratie. Openbaarheid, medezeggenschap, debatteren op basis van argumenten, aanspreekbaarheid en serieuze burgerinvloed zijn de kernwaarden van het bestuur dat wij voorstaan.

We moeten ook voorkomen, dat de gemeente steeds meer als een uitvoeringsorganisatie door het Rijk gezien en ingezet wordt. Nadat de gemeente op het sociale domein onlangs veel taken van het Rijk heeft overgenomen, krijgt de gemeente de komende jaren voor het uitvoeren van die taken elk jaar minder geld. Een vergelijkbare transitie wacht de gemeente op het gebied van de ruimtelijke ordening, waarbij in 2021 veel wetten en regelingen via de nieuwe Omgevingswet op het bordje van de gemeente komen te liggen.

Bij meer verantwoordelijkheden hoort ook meer autonomie en beleidsvrijheid voor de gemeente. De gemeente is nu bijna geheel afhankelijk van de rijksbijdrage. Wij willen dat de gemeente de rol van een volwaardige bestuurslaag waar gaat maken, en dus ook meer bestuurskracht ontwikkelt. Op drie fronten wil D66 daaraan werken:

- opkomen voor *lokale autonomie*. Bij meer beleidsruimte hoort ook een groter eigen belastinggebied, dus meer mogelijkheden om zelf belastingen te heffen.
- als lokaal bestuur *meer vertrouwen* bij de inwoners bewerkstelligen. Inwoners zijn op lokaal niveau vooral negatief over achterkamertjes en machtspolitiekgedoe. Van belang voor een professioneel en volwassen bestuur zijn daarvoor echte dualisering, transparantie, open communicatie en het serieus nemen van inwoners.
- de lokale *bestuurskracht versterken*. De wildgroei aan hulpstructuren en samenwerkingsverbanden doet de slagvaardigheid en democratische legitimatie van de gemeente geen goed. Voor D66 staat kwaliteit van bestuur, ingebed in de direct gekozen en volledig democratische legitimatie en controle voorop.

Gemeentelijke acties hebben draagvlak, zijn duurzaam, hebben een sociaal en solidair karakter en zijn gericht op de toekomst. Het ambtelijk apparaat voert de democratisch genomen besluiten dienstbaar en klantvriendelijk uit. De inwoners moeten weten en zien dat de gemeente zich bezighoudt met zaken die voor hen relevant zijn. Volgens D66 komt de gemeente die zaken alleen te weten, als het daarnaar op zoek gaat en echt naar inwoners luistert.

In de gemeenteraad bepaalt de meerderheid waar de gemeente haar geld aan uitgeeft. D66 is voorstander van het betrekken van inwoners bij de beslissingen die voor hen van belang zijn. Inwoners zijn ook zelf in staat om in de raad met voorstellen te komen. D66 heeft vertrouwen in de eigen verantwoordelijkheid van individuen, instellingen en bedrijven:

- We vinden dat gemeentelijk beleid zo dicht mogelijk bij de mensen en betrokken partijen voorbereid moet worden. Wijk- en dorpsgericht werken heeft prioriteit en initiatieven van bewoners worden serieus genomen.
- Wij streven naar een compacte en kwalitatief hoogwaardig gemeentelijke organisatie die optreedt waar het nodig is en waar mogelijk de regie neemt.
- Breed gedragen burgerinitiatieven moeten een bestuurlijk vervolg krijgen. D66 verwacht van de gemeente hierin een actieve en interactieve rol.
- De dorpen Eerbeek en Brummen, maar ook de kleine kernen verdienen aandacht, duidelijkheid en een visie.

- Besluitvorming dient consistent en inhoudelijk goed onderbouwd te zijn. Er worden geen toezeggingen gedaan voordat besluiten in de raad zijn goedgekeurd.
- Beleidstukken zijn begrijpelijk, kort en ter zake; voorkomen moet worden, dat de raadsleden en belangstellenden overvoerd worden met nutteloze informatie.
- Het gemeentelijk beleid wordt jaarlijks door een onafhankelijke rekenkamer-commissie op doelmatigheid en doeltreffendheid beoordeeld.

Ontwikkel mee aan je eigen woonomgeving

Er wonen bijna 21.000 mensen in de gemeente Brummen. En niet voor niets. Het is een prachtige plaats om te wonen, zowel in de kernen als in het buitengebied. Het unieke karakter van Brummen en Eerbeek moet behouden blijven. Dat betekent niet dat we stil kunnen blijven zitten. D66 wil bewerkstelligen dat de gemeente haar identiteit behoudt en nog aantrekkelijker wordt dan nu al het geval is.

Leefbaarheid, groen en veiligheid zijn voor veel mensen argumenten om zich in Brummen te vestigen. Maar ook Brummen ontgroent en vergrijsst. Het is urgent om voor jongere mensen een aantrekkelijke woonplaats te blijven. Belangrijke aandachtspunten daarbij zijn starterswoningen, een meer dan uitstekende kinderopvang, met meer dan voortreffelijke scholen die door hun onderlinge verschillen de mogelijkheid bieden om echt een keuze te maken. Hopelijk zal de implementatie van het Centrumplan voor Eerbeek en de voorgestelde inbreidingslocatie in Hall ook de nieuwbouw van een groot aantal starterswoningen mogelijk maken.

Een prettig leven en een fijn woongenot gaan hand in hand. Het huis waarin men woont, de buurt waarin dat staat, maar ook het contact met de buurt is dan van belang. D66 vindt het daarom zo belangrijk dat bewoners zelf inspraak hebben over hoe hun woonomgeving is ingericht en dat de gemeente hierin faciliteert en ondersteunt.

De invoering van de nieuwe Omgevingswet met ingang van 2021 biedt een uitgelezen kans om samen met de bewoners te werken aan een **integrale omgevingsvisie** - waarbij we een soort ruimtelijke variant van de Toekomstvisie 2030 gaan opstellen - en aan het **integrale omgevingsplan** in plaats van de huidige bestemmingsplannen. Bij de nieuwe **omgevingsvergunning** zal de aanvrager, of het nu een inwoner, bedrijf of instelling is, zelf meer het voortouw nemen, waaronder ook de verantwoordelijkheid voor de voorlichting en inspraak met de omwonenden. Dit betekent, dat de rol van de gemeente ingrijpend gaat veranderen. Van de betrokken ambtenaren vraagt dat een andere opstelling. De benodigde informatie en kaartmateriaal over wat allemaal toegestaan is, zal dan ook veel toegankelijker dienen te zijn dan nu het geval is. D66 wil, dat de gemeente zich hierin actief opstelt en de mogelijkheden verkent. We willen op korte termijn een integraal plan van aanpak opstellen, waarin alle aspecten van de invoering van de nieuwe Omgevingswet worden meegenomen, inclusief de interactie met alle betrokkenen. Ook de veranderingen in de opstelling van de gemeente vragen hier veel aandacht: in plaats van handhavend en toezichhoudend wordt nu ook een integraal meedenkende en creatief helpende rol van de gemeente verwacht.

Op het gebied van wonen willen we ook veel bereiken op het gebied van duurzaamheid, vanaf het besparen van energie door goede isolatie tot en met het opwekken van wind- en zonne-energie. Ook het overstappen van gas naar andere energiebronnen zal voortvarend worden opgepakt. Ten aanzien van het bereiken van energieneutraliteit in 2030 willen we de komende jaren grote stappen zetten en gaan we er achter aan, dat zoveel mogelijk mensen hieraan hun bijdrage leveren.

D66 vindt dat het landhuis de Michaelshoeve als een van de poorten naar de gemeente behouden dient te blijven en dat verdere verloedering van het terrein en de bestaande opstallen voorkomen moet worden.

Schoon en veilig onderweg

Of het nou te voet, op de fiets, met de auto of in het openbaar vervoer is, men verplaatst zich van A naar B voor werk, school, de dagelijkse boodschappen, sport of recreatie. De gemeente beheert en onderhoudt een uitgebreid wegensysteem in de dorpskernen en in het buitengebied.

D66 vindt mobiliteit en bereikbaarheid een belangrijk aandachtspunt. Verkeer is noodzakelijk maar kan ook tot overlast leiden. De gemeente heeft tot taak om overlast zo veel mogelijk te voorkomen. In ons verkeersbeleid staat veiligheid van omwonenden en van weggebruikers voorop. Vanuit ons streven naar duurzaamheid willen we het gebruik van veilige fietsroutes en buurtbusprojecten stimuleren.

Een van belangrijkste ontwikkelingen is de snelle komst van de e-bike, de elektrisch aangedreven fiets. Het bereik van een e-bike is groter dan van een gewone fiets. Dat betekent, dat een groot deel van het woon-werk verkeer, dat nu nog met de auto gebeurt, ook met de e-bike kan worden overbrugd. Dat betekent ook, dat er meer ruimte voor de fiets moet komen, voor al die fietsen met verschillende snelheden.

Omdat de provincie een belangrijke rol speelt in de bekostiging van de infrastructuur willen we in goed overleg middelen vrijmaken om binnen de gemeente te investeren in:

- het faciliteren van het toenemende *fietsverkeer*, waarbij rekening wordt gehouden met de veranderingen ten gevolge van de komst van de e-bike;
- het goed onderhouden en zo mogelijk uitbreiden van *voetpaden*, met name in het buitengebied, zowel voor recreanten als voor inwoners, een en ander in overleg met bewoners en andere belanghebbenden;
- *auto's* zijn in Brummen niet weg te denken. De meeste inwoners kunnen op een eenvoudige wijze hun weg vinden. Voorkomen moet echter worden, dat doorgaand verkeer de volle provinciale wegen gaat mijden en sluiproutes door de woongebieden neemt, vaak ook nog met hoge snelheden. Ten behoeve van het faciliteren van duurzaam autorijden zal het aantal laadpunten voor elektrische auto's worden uitgebreid;
- het weren van (grote) vrachtwagens uit de centra en rond scholen;
- het beter handhaven en voorkomen van schade aan de wegen door grote landbouwvoertuigen;
- goede *provinciale wegen* spelen een belangrijke rol om de grote verkeersstromen op een veilige manier langs onze dorpen te leiden. D66 is daarom voorstander van een rondweg rondom Eerbeek en aanhoudende aandacht voor de veiligheid en de inrichting van de N348 bij Leuvenheim en Brummen;
- de buurtbusprojecten dienen gehandhaafd te blijven. Aan uitbreiding van *busvervoer* zal de komende periode geen behoefte zijn;
- tot op heden zijn er geen resultaten behaald in het bestrijden van de overlast van de mogelijke intensivering van het *goederenvervoer* over de IJssellijn. Tot 2020 heeft de staatssecretaris het besluit uitgesteld voor het opstarten van een milieu-effect-rapportage (2de fase) vanwege het geringe aantal goederentreinen. Inmiddels is de recessie voorbij. D66 wil samen met andere gemeenten, de provincie en de vele belanghebbenden, actief geopereerd moeten worden. D66 wil onderzoeken hoe hierin zo intensief en creatief mogelijk geïntervenieerd kan worden, om de overlast van het goederenvervoer terug te dringen;
- Doordat de vorige staatssecretaris te lang gewacht heeft met de noodzakelijke herindeling van het luchtruim, dreigt de gemeente in 2019 geconfronteerd te worden met een intensivering van het vliegverkeer van en naar Lelystad Airport. D66 zal alles in het werk stellen om te bepleiten, dat de staatssecretaris eerst de herindeling van het luchtruim afrondt op een wijze dat de overlast tot een minimum wordt beperkt alvorens een intensivering van vliegbewegingen rond Lelystad toe te staan.

Werken aan groen ondernemen

D66 wil een dynamische, open samenleving waarin iedereen de ruimte krijgt om zijn eigen beslissingen te nemen en zich op zijn manier te ontwikkelen. Een nuttige functie in de maatschappij geeft betekenis en zin aan je leven. In het werk kan dat als werknemer, zzp-er, kleine zelfstandige of als ondernemer. We willen dat zoveel mogelijk mensen meedoen in het maatschappelijk en economisch proces, want daar worden we allemaal beter van.

Door de Cleantech-samenwerking in de regio Stedendriehoek is de gemeente betrokken bij de ambitieuze aanpak om in de regio nieuwe banen te creëren in de *circulaire economie*. Daarin werken we regionaal samen aan een schone toekomst en aan duurzame, gezonde arbeidsplaatsen. Door het combineren van onderwijs, onderzoek, ontwikkeling en uitwisseling willen we daarmee tevens de beoogde energieneutraliteit in 2030 bereiken. D66 wil door een grotere participatie deze samenwerking versterken en als gemeente Brummen meer deelnemen aan de vele ontwikkelingen.

De papierindustrie krijgt in het nieuwe centrumplan Eerbeek voorlopig voldoende ruimte om te groeien; eventuele verdere uitbreiding zal langs het Apeldoorns Kanaal gevonden moeten worden. De mogelijkheden tot versterking van de toeristische bedrijvigheid in de gemeente dienen voor de langere termijn nader te worden uitgezocht. De bedrijfsterreinen Mercurius en Hazenberg kunnen aantrekkelijker worden gemaakt door investeringen in de infrastructuur en het aanleggen van glasvezel. De mogelijkheden van kleinschalige bedrijvigheid op plaatsen, waar de agrarische bestemming niet meer uit kan, dient te worden verruimd.

Vroeger bestond een loopbaan, na het behalen van een beroepskwalificatie, uit een dienstverband van 40 jaar bij dezelfde werkgever. Werk verandert, functies veranderen voortdurend. Banen veranderen in de tijd en ook de beroepskwalificaties. 'Een leven lang leren' is nu het adagium. Voor dat leven-lang-leren zijn zowel de werknemer als de werkgever verantwoordelijk. De werknemer om bij te leren, door te groeien en zo zijn waarde op de arbeidsmarkt te behouden en verzekeren. De werkgever om ervoor te zorgen, dat werknemers meegroeien, flexibel blijven en binnen of buiten het bedrijf inzetbaar zijn.

Dit alles vereist ook een andere rol van het onderwijs: meer contact met de werkgevers en werknemers, meer stages van docenten in bedrijven, stages van werknemers bij opleidingen en het verzorgen van maatwerk cursussen. De gemeente wil dergelijke processen aanjagen en stimuleren, zowel bij bedrijven, bij werkzame inwoners alsook bij de verschillende onderwijsinstellingen.

De gemeente kan ook als consument / klant een rol spelen in het verduurzamen van de economie. Dat kan ze bijvoorbeeld doen door ervoor te zorgen, dat 80% van alle aangeschafte producten duurzaam is.

Gestart met het doel om in 2030 een energieneutrale gemeente te zijn, is het niet gelukt om in 2018 meer dan 10% hernieuwbare elektriciteit te halen. Om de gemeente-breed gedragen doelstelling wel te halen zal de komende jaren een aanzienlijke versnelling aangebracht moeten worden. De plannen van de nieuwe regering zullen ongetwijfeld een stevige impuls geven aan deze versnelling. We willen een programma ontwikkelen, waarin we aangeven, langs welke weg energieneutraliteit in 2030 mogelijk te bereiken is. En als die route er eenmaal is, kunnen we ook bijhouden hoeveel progressie we maken en zo iedereen opwekken om vanuit de eigen mogelijkheden zijn bijdrage te leveren.

Met jongeren de toekomst naar voren halen

D66 vertrouwt natuurlijk ook op de eigen kracht en behoefte aan ontwikkeling van de komende generaties. De jeugd heeft de toekomst! We vinden het belangrijk dat jongeren gestimuleerd worden én in de gelegenheid gesteld worden om wat van hun leven te maken, om zich te ontwikkelen. Niet alleen via reguliere scholing, maar ook bijvoorbeeld door het volgen van cursussen, het lopen van stages of het doen van vakantiewerk.

Ontwikkeling en op een zinnige manier bezig zijn, draagt bij tot een positieve zelfwaardering. Je kan dan meer voor jezelf en voor anderen betekenen. D66 vindt het belangrijk het eigen initiatief van jongeren te stimuleren en waar nodig te faciliteren.

Goed onderwijs legt de basis voor een samenleving waarin iedereen tot zijn recht kan komen en alle mensen de kans krijgen het beste uit zichzelf te halen. Goed onderwijs is ook nodig voor de bedrijvigheid in de toekomst. En goed onderwijs kan bijdragen aan een schoon en veilig land, waarin mensen elkaar in hun waarde laten.

De gemeente heeft in het onderwijs slechts beperkte formele verantwoordelijkheden. Op onderwijsgebied wordt het meeste door het Rijk gefinancierd en bepaald. Tot de gemeentelijke taken behoort het toezien op de Leerplichtwet, de grondwettelijke taak om in voldoende mate openbaar onderwijs aan te bieden en voor huisvesting te zorgen.

D66 is een partij die meer dan elke andere partij aandacht heeft voor het onderwijs. De kwaliteit van het basisonderwijs is van doorslaggevend belang voor de ontwikkeling van kinderen. De gemeente moet dit faciliteren door voor goede huisvesting te zorgen, waar kinderen prettig kunnen leren. Kinderen moeten worden uitgedaagd, tweetalig onderwijs moet geboden worden waar mogelijk en een uitnodigend beleid als het gaat om diversiteit van leervormen. Goede initiatieven van onderwijzers, ouders en instellingen als bijvoorbeeld de bibliotheek kunnen op onze sympathie en ondersteuning rekenen. Meer dan 10% ongeletterdheid is in deze tijd absoluut onacceptabel.

Om voor jongeren aantrekkelijk te zijn en te blijven, zal er geluisterd worden naar de vragen en wensen van jongeren. Het motto van D66 is: doe het alleen als er een duidelijke wens is en jongeren zich ervoor willen inzetten.

Aandacht geven aan unieke mensen

Zoals elke andere gemeente heeft ook Brummen sinds 2015 grote verantwoordelijkheden en taken overgeheveld gekregen op het gebied van jeugd, zorg en werk & inkomen. Centraal uitgangspunt is daarbij het opzoeken en stimuleren van de eigen kracht van de betrokkenen. In eerste instantie ben je immers zelf verantwoordelijk voor het vinden van werk, het opvoeden van je kinderen en het regisseren van je eigen leven. Alleen als het niet zelf lukt, komt de overheid, de gemeente, in beeld.

De overhevelingsklus is dankzij grote inspanningen en zonder al te grote kleerscheuren geklaard. Wanneer we echter kijken naar de doelen, die door de gemeenteraad voor deze operatie geformuleerd waren, dan blijkt, dat de resultaten tegenvallen. Veel doelen, zoals het versterken van de zelfredzaamheid en eigen regie, het opstellen van 1 plan voor alle problemen in 1 gezin met behulp van 1 regisseur, het langer zelfstandig blijven wonen van ouderen en zorgbehoeftigen zijn nog maar nauwelijks van de grond gekomen of zijn niet aan te tonen.

Dit is problematisch als men beseft, dat deze decentralisatie van taken en verantwoordelijkheden gepaard gaat met minder rijksbijdragen in de komende jaren. De veronderstelling achter deze korting op de budgetten is, dat gemeentes de overgehevelde taken eerder, meer integraal, slimmer en handiger gaan inrichten en uitvoeren. Voor de komende jaren ligt er derhalve de uitdaging om toegesneden op de situatie in onze gemeente met creatieve oplossingen te komen.

D66 denkt dit te bereiken door meer aandacht te geven aan:

- vroegsignalering en preventie: voor alle zorg geldt immers “voorkomen is beter dan genezen”;
- ook in de echte zorgsituaties blijven stimuleren, dat men zelf (mee)zoekt naar oplossingen en de eigen regie op termijn weer oppakt;
- de nodige steun en hulp zo dicht mogelijk bij huis, in de eigen omgeving zoeken en organiseren;
- met behulp van school en andere instellingen voorkomen dat kinderen in de jeugdzorg terecht komen; dit kan bijvoorbeeld door het bijtijds steunen met tijdelijke opvoedhulp en het aanbieden van ouderschapcoaching;
- door tijdige ondersteuning bij het zelfstandig blijven wonen, voorkomen dat ouderen verkommeren, waarbij samenwerken met de omgeving en de eerstelijnszorg onontbeerlijk is.

Met name door de vergrijzing en ontgroening dreigt het beroep op de Wet Langdurige Zorg, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en de Zorgverzekeringswet alleen maar groter te worden. Voorkomen moet worden dat de gemeente bij de uitvoering van de WMO met grote tekorten wordt geconfronteerd.

Ons landschap koesteren en versterken

Natuur en landschap zijn onderdeel van onze primaire levensbehoefte. De gemeente ligt aan de rand van de Veluwe, het grootste aaneengesloten natuurgebied van Nederland en de IJsselvallei met prachtige uiterwaarden. Daarnaast zijn in de gemeente hei en bossen met een uitgebreid assortiment aan dieren en planten. De gemeente Brummen heeft hiermee een belangrijke verantwoordelijkheid om dit unieke landschap te behouden en via natuurontwikkeling voor toekomstige generaties te behouden.

D66 wil meer aandacht en ruimte geven aan biodiversiteit. We willen in de komende jaren investeren in natuurwaarden om de groene ruimte tussen de dorpen zeker te stellen.

D66 werkt loyaal mee aan het natuurbeleid van hogere overheden zoals Natura 2000. Agrarische ondernemers die streven naar een "natuur inclusieve bedrijfsvoering" en een meer "gesloten kringloop" op de onderneming kunnen op onze steun rekenen om eventuele bestuurlijke obstakels weg te nemen. D66 wil natuurlijke elementen / landschapselementen in het agrarisch bedrijf stimuleren. Zo biedt b.v. de aanwezigheid van kruidenrijke perceelranden en houtwallen veel kansen voor meer "natuurlijke" gewasbescherming.

Bewoners hebben vaak zelf ideeën over de inrichting van hun woonomgeving. We willen hen actief betrekken bij het uitwerken van concrete plannen.

Het behouden en functioneren van de aanwezige landgoederen is voor onze gemeente van belang. Daarbij denken we aan mogelijkheden om de landgoederen te laten (door-)ontwikkelen tot interessante centra op het gebied van wonen, werken, recreatie en / of cultuur. Ook de samenhang tussen de landgoederenzone en de IJsselvallei willen we versterken.

Cultuur stimuleert, inspireert en verbindt

Cultuur draagt bij aan verhoging van de kwaliteit van leven, aan persoonlijke ontwikkeling en ontplooiing. Onze gemeente bezit een rijk cultureel leven. Via de Culturele Stichting stimuleert de gemeente een groot aantal initiatieven en evenementen. D66 vindt dat de gemeente niet al te veel directe bemoeienis heeft met culturele uitingen.

Als we binnen het culturele veld prioriteiten moeten stellen, dan focussen we op de jeugd en op het *gebruik* van culturele voorzieningen. We denken dan bijvoorbeeld het ondersteunen van muziekonderwijs, het deelnemen aan koren en orkesten, het gebruik van de bibliotheek, het bezoeken van musea en uitvoeringen van culturele instellingen. De jeugd te stimuleren om ook zelf met kunst bezig te zijn is een uitdaging!

Wij zien het als onze taak om samen met onze culturele instellingen te onderzoeken, hoe we de vraag van de jeugd naar culturele activiteiten, zoals muzieklessen, bibliotheekbezoek etc. kunnen bevorderen. Dit geeft ook een impuls aan het cultureel ondernemerschap en zorgt voor een efficiënte inzet van krappe budgetten.

Het doel is dat de jongeren de gelegenheid krijgen met cultuur in aanraking te komen. Dat varieert van het stimuleren van creatief talent van kinderen, bijvoorbeeld door muziekonderwijs op scholen, tot kunstwerken in de openbare ruimte en het vernieuwen van de culturele functie van de bibliotheek.

D66 onderkent ook de economische waarde van cultuur. Cultuur heeft rendement in termen van ontwikkeling en ontplooiing, werkgelegenheid en toeristische impulsen. Een levendige cultuur draagt bij aan de leefbaarheid en versterkt de identiteit van de gemeente en de bewoners. Om de cultuur levendig te houden zowel in tijden van krappe als ruime budgetten, is D66 een groot voorstander van het stimuleren van cultureel ondernemerschap.

Aanvullende acties zijn:

- het bevorderen van cultuureducatie (op en buiten de scholen);
- het uitdagen en stimuleren van het creatieve talent van kinderen;
- het streven naar een aanbod dat voor een breed publiek interessant en uitdagend is.

Transparant financieel beheren

D66 staat voor een open, transparant gebruik en beheer van de financiële middelen van de gemeente. We willen dat het helder is, zodat iedereen kan begrijpen kan, wat er in de gemeente omgaat.

De gemeente heeft in 2018 een kleine € 45 miljoen te besteden. De grootste post is het sociale domein, waar jaarlijks ruim € 21 miljoen besteed wordt. De opgave hier is om bij aflopende rijksbijdrage vanaf 2020 tot een sluitende begroting te komen. Een aantal taken wordt uitgevoerd in regionale samenwerkingsverbanden. Het gaat dan over het ophalen van afval, de brandweer, Cleantech (regio Stedendriehoek), de sociale werkvoorziening, de GGD, de omgevingsdienst, het speciale vervoer (Plus OV) en het regionaal archief. In totaal geeft de gemeente ruim € 5 miljoen hieraan uit in 2018. Relatief grote risico's loopt de gemeente bij het Centrumplan voor Eerbeek, waaraan een eenmalige bijdrage van € 4,7 miljoen is verleend en bij de komende uittreding uit Delta.

De inkomsten van de gemeente bedragen eveneens circa € 45 miljoen, waardoor de begroting sluit. Van de inkomsten komt het merendeel (bijna 70 %) van het Rijk. De OZB brengt in 2018 ongeveer € 3.6 miljoen op. De gemeente schat de algemene reserve eind 2017 op ruim € 3 miljoen, bestaande uit € 1,9 weerstandsreserve en € 1,1 vrije reserve.

Het hele jaar door worden de uitgaven gevolgd en wordt de begroting voor de volgende jaren voorbereid. Aan het verbeteren van de bestaande begrotings- en verantwoordings-systematiek heeft D66 verschillende bijdragen geleverd. Er blijven echter nog een aantal onvolkomenheden aan kleven, wat niet aan de vereiste leesbaarheid en transparantie bijdraagt. Ook is er jaarlijks ons inziens te weinig ruimte voor nieuw beleid, waardoor de mogelijkheden van de raad om (bij) te sturen beperkt zijn.

D66 hanteert als uitgangspunten voor het gemeentelijk financieel beleid:

- De begroting wordt in evenwicht gehouden, dus er wordt niet meer uitgegeven dan er binnenkomt. Als er zich toch een tekort voordoet, dan brengen we de begroting zo snel mogelijk weer in balans.
- De begroting wordt niet in evenwicht gebracht door automatisch de belastingen, bijvoorbeeld de OZB, te verhogen. De eerste opdracht is om te kijken op welke uitgaven kan worden bespaard en wat efficiënter kan worden uitgevoerd.
- Als er bezuinigd moet worden kijken we allereerst naar de eigen organisatie: streven naar een compact, flexibel en hoogwaardig ambtelijk apparaat ("lean and mean"), meer dienstverlening via internet, meer dubbelgebruik van gemeentelijke voorzieningen en vastgoed, een behoudende grondexploitatie en een activerend welzijns- en sociale zekerheidsbeleid.
- Een leesbare en begrijpelijke begroting is cruciaal, omdat inwoners moeten kunnen meekijken en meedenken. Zo ook is de controleerbaarheid van de begroting van belang en zijn we voor een sterke rol en positie van de gemeentelijke rekenkamer.
- Risicobeheersing van de gemeentelijke financiën wordt steeds belangrijker. Herstel zo snel mogelijk de reserves bij onvoorziene uitgaven, schat de kosten van projecten behoedzaam in en voer periodiek een 'stress' test uit, waarmee de houdbaarheid van de begroting in verschillende scenario's inzichtelijk wordt gemaakt.

Colofon

met bijdragen van:

Merijn van As
Sam Beltman
Jet Berends van Loenen
Marc Boersma
Bob Hasenaar
Nathan Muusz
Harold Raben
Marie-Thérèse Snelders
Marius Werkman

eindredactie
Thijs Schiphorst

Website: www.d66brummen.nl